Specifieke regels in de binnenvaart, zeescheepvaart en zeevisserij

Welke regels gelden er in de binnenvaart?

In het Arbeidstijdenbesluit vervoer is een apart hoofdstuk opgenomen voor de binnenvaart. De regels gelden zowel voor het nautisch personeel (schipper, stuurman, matroos e.d.) als het niet-nautisch personeel, zoals bijv. het bedienend personeel in de passagiersvaart. Er wordt voorts een onderscheid gemaakt tussen werknemers (zij die onder gezag van een werkgever werken) en zelfstandigen. Onder die laatste categorie valt vooral de schipper. Voor gelden minder stringente regels.

Gelijkstelling met rusttijd
Als de arbeid zich beperkt tot de aanwezigheid op het schip, zonder dat de functie wordt uitgeoefend, telt dit als rusttijd, tenzij het bemanningslid niet vrijelijk over zijn tijd kan beschikken en zich gereed moet houden tot een onmiddellijke aanvang der werkzaamheden.

Registratie

- De rusttijden van het nautisch personeel (schipper, stuurman, matroos e.d.) worden geregistreerd in het vaartijdenboek.
- De registratie van de rusttijden voor het niet-nautisch personeel is vormvrij.
- De registratie van de rusttijden van de werknemers moet zodanig zijn, dat daaruit ook de arbeidstijd uit blijkt.
- De registratie van de werknemers wordt uiterlijk aan het einde van de volgende maand gezamenlijk door de werkgever of zijn vertegenwoordiger en de werknemer gecontroleerd en bekrachtigd.
- De registratie dient ten minste 52 weken bewaard te blijven.
- De werknemer ontvangt een kopie en bewaart deze eveneens ten minste 52 weken.

Binnenvaart vanuit niet-Nederlandse wateren
Voor het bepalen van de maximale arbeidstijd en de minimale rusttijd dient rekening gehouden met de arbeids-, rust- en vaartijden, vervuld gedurende een tijdvak van 48 uren, voorafgaand aan het tijdstip waarop het schip de Nederlandse binnenwateren is binnengevaren.

Minimale rusttijd werknemers en niet-werknemers van 18 jaar en ouder

- De minimale rusttijd van een werknemer in de A1- of A2-vaart bedraagt ten minste 10 uur in elke periode van 24 uren. Deze rusttijd van 10 uur is:
    - bij exploitatiewijze A1 ten minste 8 uren ononderbroken en wordt berekend vanaf het einde van iedere ononderbroken rusttijd van ten minste 8 uren;
    - bij exploitatiewijze A2 ten minste 6 uren ononderbroken en wordt berekend

vanaf het einde van iedere ononderbroken rusttijd van ten minste 6 uren, en
    - voorzover ononderbroken rusttijd buiten de vaartijd gelegen.
- De minimale rusttijd van een werknemer in de B-vaart bedraagt ten minste 10 uur in elke periode van 24 uren en en 24 uur in elke periode periode van 48 uur. De rusttijd van 10 uur is ten minste 6 uren ononderbroken.
- De minimale wekelijkse rusttijd van een werknemer bedraagt 84 uren in elke periode van 7 dagen.
- Zij die geen werknemer zijn volgen de rusttijden zoals vastgelegd in het Reglement betreffende het scheepvaartpersoneel op de Rijn.

Maximale arbeidstijd werknemers van 18 jaar en ouder

- De maximale arbeidstijd van een werknemer bedraagt:
    - 14 uren in elke periode van 24 uur,
    - 84 uren in elke periode van zeven dagen, en
    - gemiddeld 48 uren per week in elke periode van 52 weken.
- De gemiddelde arbeidstijd per week bedraagt ten hoogste 72 uren per week in elke periode van 16 weken indien de werknemer werkt op een rooster dat meer arbeidsdagen dan rustdagen kent.

Pauze werknemers van 18 jaar en ouder

Indien een werknemer meer dan 6 uren arbeid per dienst verricht, wordt zijn onderbroken door een pauze van ten minste 15 minuten.

Nachtarbeid werknemers van 18 jaar en ouder

De werknemer verricht in elke periode van 7 dagen ten hoogste 42 uren arbeid tussen 23:00 uur en 06:00 uur.

Compensatieregels voor arbeid aan boord

- Er mag hoogstens 31 achtereenvolgende arbeidsdagen worden gewerkt.
- Wanneer er volgens het dienstrooster evenveel of minder arbeidsdagen dan rustdagen zijn,
  moet onmiddellijk na de gewerkte arbeidsdagen hetzelfde aantal rustdagen worden toegekend. Hiervan mag worden afgeweken, mits:
    - er na de arbeidsperiode in ieder geval een minimum aantal vrije dagen wordt toegekend (zie hieronder),en
    - de vrije dagen die de werknemer nog te goed heeft alsnog worden gecompenseerd.
- Wanneer er volgens het dienstrooster meer arbeidsdagen dan rustdagen zijn, wordt het minimumaantal rustdagen dat onmiddellijk na de verrichte arbeidsdagen wordt toegekend, als volgt berekend:
    - 1ste tot 10de arbeidsdag: 0,2 rustdag per arbeidsdag;
    - 11de tot 20ste arbeidsdag: 0,3 rustdag per arbeidsdag;
    - 21ste tot 31ste arbeidsdag: 0,4 rustdag per arbeidsdag.
    - Gedeeltelijke rustdagen worden opgeteld en in hele dagen vereffend.
- Bij seizoensarbeid in de passagiersscheepvaart mag volstaan worden met een tegoed van 0,2 rustdag per arbeidsdag, mits:
    - er in elke periode van 31 dagen minstens twee rustdagen daadwerkelijk

worden toegekend;
    - de overige rustdagen in overleg worden vereffend;
    - de arbeidstijd niet langer is dan 12 uur per 24 uur en 72 uur in 7 dagen;
    - er in niet meer gewerkt wordt dan gemiddeld 48 uren per week in 52 weken;
    - deze afwijking overeengekomen is de cao of (indien de cao hiertoe de ruimte biedt) een bedrijfsregeling.

Noodsituaties

Van bovenstaande regels mag worden afgeweken indien dit noodzakelijk is in verband met de onmiddellijke veiligheid van het schip, de personen aan boord, de lading of bij het geven van hulp aan andere schepen of personen in nood.

Zodra de noodsituatie voorbij is, krijgt de werknemer voldoende rusttijd ter compensatie.

Jeugdige bemanningsleden

Jeugdige bemanningsleden (16- en 17-jarigen) hebben:

- in de A1- en A2-vaart in elke periode van 24 uren een rusttijd van ten minste 16 uur, waarvan ten minste 12 uur ononderbroken;
- in de B-vaart in elke periode van 24 uren een rusttijd van ten minste 16 uur, waarvan ten minste tweemaal 6 uren ononderbroken;
- een wekelijkse rusttijd van ten minste 2 dagen, waarin de zondag is begrepen, hetzij een ononderbroken rusttijd van ten minste 36 uren, waarin de zondag is begrepen; hetzij, ingeval van een reis van meer dan 5 dagen, in elke periode van 10 weken een ononderbroken rusttijd van ten minste 16 dagen;
- een pauze van ten minste 30 minuten als de arbeidstijd langer is dan 4,5 uur.
- Jeugdige bemanningsleden verrichten alleen arbeid tussen 22.00 uur en 06.00 uur, dan wel tussen 23.00 en 07.00 uur indien dit in het kader van de opleiding noodzakelijk is.

Welke regels gelden in de zeescheepvaart?

In het Arbeidstijdenbesluit vervoer is een apart hoofdstuk opgenomen voor de zeevaart. Het besluit is van toepassing op arbeid verricht door zeevarenden aan boord van een zeeschip. Hieronder wordt mede verstaan de havensleepboot die havensleepdiensten verricht (ook al staat het geregistreerd als binnenschip).

Verder geldt in het algemeen:

- Het Arbeidstijdenbesluit vervoer is van toepassing op alle personen die in enige hoedanigheid werkzaamheden verrichten aan boord van een zeeschip. Deze personen worden aangeduid als zeevarenden, het gaat dan bv. om: kapiteins,stagiaires, uitzendkrachten en personeel van cateringbedrijven op ferries.
- Het besluit geldt ook voor zeegaand aannemersmaterieel (de zeegaande bagger).
- Het hoofdstuk zeevaart is zowel van toepassing op werknemers als op zelfstandigen.
- De bepalingen die voor de zeevaart gelden zijn niet van toepassing op passagiers en personen die in of nabij havens voor hun werk aan boord komen (bijvoorbeeld stuwadoors en loodsen).
- De regels voor de zeevaart treden geheel in de plaats van de arbeids- en rusttijdennormen uit de Arbeidstijdenwet.

Rusttijden kapitein en zeevarenden van 18 jaar en ouder

- In elke periode van 24 uur dient minimaal 10 uur rust te zijn. Die rust mag over niet meer dan twee periodes verdeeld worden, waarbij één periode minimaal 6 uur lang moet zijn. Twee opeenvolgende periodes van rust mogen niet meer dan 14 uur uit elkaar liggen. De periode van 24 uur wordt berekend vanaf het begin van de langste genoten rusttijd.
- De regeling is zodanig dat naast de in de zeevaart gebruikelijke wachtstelsels als 4 op, 8 af en 6 op, 6 af, ook het in de zeegaande bagger gebruikelijke wachtstelsel van 8 op, 8 af gehanteerd kan worden. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat er na 6 uur onafgebroken arbeid minimaal een kwartier pauze moet worden ingelast.
- Naast de dagelijkse rustnorm geldt ook een weeknorm. In elke periode van 7 dagen dient in totaal minimaal 77 uur rust te zijn.

Jeugdige zeevarenden

Voor 16- en 17-jarigen gelden strengere normen:

- Jeugdige zeevarenden mogen niet meer dan 8 uur per dag werken en in elke periode van 24 uur dient er tenminste 12 uur rust te zijn, waarvan ten minste 9 uur onafgebroken. Als het vanwege het wachtstelsel het niet anders kan, dan mogen jeugdige zeevarenden echter 12 uur per dag werken (inclusief de pauzes) . Tussen middernacht en 05.00 uur mogen jeugdige zeevarenden niet werken, tenzij dat in het kader van hun opleiding (stagiaires) noodzakelijk is.
- De werkweek voor jeugdige zeevarenden mag niet langer zijn dan 40 uur en de zondag behoort in principe vrij te zijn. In elke periode van 7 maal 24 uur dient er

althans één aaneengesloten periode van ten minste 36 uur rust te zijn. Als per dag meer dan vier en een half uur gewerkt wordt dient deze een pauze te omvatten van 30 minuten, zo mogelijk aaneengesloten.

Consignatie en stille wacht

- In de consignatiedienst mag door de kapitein en de schepelingen in noodgevallen gedurende de pauze en de rusttijd worden gewerkt. Jeugdige zeevarenden mogen niet gedurende de nacht zijn geconsigneerd, behalve in verband met de wachtindeling of als dit in het kader van hun opleiding noodzakelijk is.

Bijzondere omstandigheden

Als door omstandigheden i.v.m. de veiligheid de pauze en de rusttijd worden onderbroken of opgeschort, moet ervoor gezorgd worden dat de schepeling later voldoende pauze of rust ter compensatie krijgt. Dit geldt ook als men in de `stille' wacht heeft moeten werken: stille wacht wordt namelijk ook als consignatiedienst aangemerkt. Voor de kapitein geldt niet dat er compensatie moet worden aangeboden.

Welke regels gelden in de zeevisserij?

In het Arbeidstijdenbesluit vervoer is een apart hoofdstuk opgenomen voor de zeevisserij. Het
gaat om arbeid verricht door de schipper en de schepelingen aan boord van een vissersvaartuig.

Verder geldt in het algemeen:

- Het hoofdstuk zeevisserij is uitsluitend van toepassing op werknemers.
- De regels voor de zeevisserij treden geheel in de plaats van de arbeids- en rusttijdennormen uit de Arbeidstijdenwet.
- Aan boord van schepen en vissersvaartuigen mag geen arbeid worden verricht door personen jonger dan 16 jaar.

Arbeids- en rusttijden schipper en schepelingen van 18 jaar en ouder

- In elke periode van 24 uur dient minimaal 10 uur rust te zijn. Die rust mag niet over meer dan twee periodes verdeeld worden, waarbij één periode minimaal 6 uur lang moet zijn. Twee opeenvolgende periodes van rust mogen niet meer dan 14 uur uit elkaar liggen. De periode van 24 uur wordt berekend vanaf het begin van de langste genoten rusttijd.
- Naast de dagelijkse rustnorm geldt ook een weeknorm. In elke periode van 7 dagen dient in totaal minimaal 77 uur rust te zijn.
- Voorts geldt voor de schipper een maximale wekelijkse arbeidstijd van gemiddeld 48 uur in elke periode van 52 achtereenvolgende weken.

Pauze van schepelingen

- Na ten hoogste 6 uur wordt de arbeid van de schepeling onderbroken door een pauze.

Bijzondere omstandigheden

Als door omstandigheden i.v.m. de veiligheid de pauze en de rusttijd worden onderbroken of opgeschort, moet ervoor gezorgd worden dat de schepeling later voldoende pauze of rust ter
compensatie krijgt. Dit geldt ook als men in de `stille' wacht heeft moeten werken: stille wacht wordt namelijk ook als consignatiedienst aangemerkt. Voor de schipper geldt niet dat er compensatie moet worden aangeboden.